

Personatges badalonins

EL PARE CROSPIS

No sé el perquè sempre hem cregut, i observat, que els motius on s'han de desenrotllat sempre més ha estat en els pobles i poblets marítims. Sobretot en els de la nostra terra catalana puix que una bona part dels seus pobladors i habitants són batejats i més coneguts pels seus motius o alies i sobrenoms. Badalona, i com a ciutat marítima, no ha escapat, tampoc, en aquesta diem-ne "moda" de conèixer a la gent pels apodes i motius. I això és tan evident que abans -i pensem que ara també-, són moltes i moltes les persones i famílies que se'ls coneix força més per llurs apodes i sobrenoms que no pels seus propis noms i cognoms. Ben recentment, per cert, l'amic i poeta badaloní Josep Gual i Lloberes ens en donà una bona prova -més de 600 de motius- en un recull de poesies i d'altres coses molt ben perfilades que publicà en el seu llibre "MÉS ENÇÀ DELS BUROTS" a l'any 1979 i tots ells de la nostra ciutat. I el que jo no puc assegurar és que n'existeixin forces més dels que dona a conèixer l'esmentat amic.

Tot això que venim de dir ens ha portat a tenir que parlar d'un de ciutadà - ja desaparegut- que ell mateix és batejà amb el motiu de "El Pare Cropsis" puix que molts dels articles que publicà a la premsa local usava aquest pseudònim. El que mai poguérem sapiguer del perquè ell mateix s'inventà aquest apode.

Sense anar més enllà explicarem, però, qui era aquest personatge "Pere Cropsis". Els seus cognoms i nom eren Joaquim Estrany i Palou fill i germà de dues llevadores força conegudes i reputades a la nostra ciutat. Des de molt jovenet comença a preocupar-se molt de la política local adherint-se a la "Joventut Republicana Radical" i desseguida després al "Partit Radical" del que n'era el "JEFE" Alejandro Lerroix i Garcia, conegut igualment amb el sobrenom de "l'Emperador del Paralelo". No podem negar, hi ho reconeixem en tota honradesa, que el "Pere Cropsis" fou un xic força eixerit i que manejava la ploma força àgilment. Escrivia al setmanari "JUVENTUD REBELDE" i a l'"Intransigente" portantveus del "Partido Republicano Radical" de la localitat i dels que n'esdevingué director en varies èpoques. Escriví, també, al diari barcelonès "EL PROGRESO", òrgan del partit de Lerroix. En un cert temps fou el corresponsal de Badalona al diari "EL DILUVIO", de Barcelona.

Amb el "Pere Cropsis", i des de feia molts anys, ens unia una bona amistat. Amistat que queda trencada, i quasi violentament, arran del fet de que a l'any 1920 i en motiu de que els obrers litògrafs del diari barcelonès "LA PUBLICITAT" és declararen en vaga per raons de demanar, entre altres coses, augment de salaris. I amb aquella vaga el "Pere Cropsis" tingué l'ocurrència d'anar a fer d'esquirol, ell i altres, els quals amb la seva "gesta" ajudaren a rebentar aquella vaga d'aquells treballadors. Això va caure molt malament a tota Badalona, i especialment a les rengleres cenetistes. Recordo, i molt perfectament, que un dia que el vaig trobar a la Rambla vingué de ben poc que no arribéssim a les mans puix que li vaig dir que estava fent un paper més desastrós traint a n'aquells dignes treballadors que s'havien declarat en vaga per a defensar els seus legítims drets. Durant uns anys, doncs, -i si ens trobàvem pel carrer ni la cara ens miràvem. Jo sabia que ell en patia i prou que cercava, per persones interposades, de que poguéssim reconciliar-nos. Però... jo no vaig puguer ni vulguer si afluixar de cap de les maneres! Al cap d'un temps, el 22 d'octubre de 1922, els amics badalonins Vicenç Soler, "Vicentó", Guillem Martí i Teixier i l'autor d'aquests escrits varen esser detinguts per la policia

en el bar "La Campana", de Barcelona. Fou aquell dia que, a la nit, hi hagué "l'atemptat" organitzat contra en Martínez Anido. En aquella època el "Pare Cropsis" treballava com a redactor del diari "EL DILUVIO", i la missió del qual era de recollir les informacions en els centres oficials de Barcelona. I aquella tarda trobant-se al Govern Civil s'assabentà de la nostra detenció li manca temps per sortir al carrer i agafar un taxi per traslladar-se ràpidament a Badalona, i anar a les nostres cases i per tal d'advertir a les nostres famílies de que havíem estat detinguts i s'emporta a casa seva llibres i documentació privada que nosaltres teníem i per evitar que, si la policia és presentava no poguessin trobar rés de comprometedor. Aquella gesta del "Pare Cropsis", que li vàrem agrair moltíssim, ens porta a reconciliar-nos amb ell.

"El Pare Cropsis" que, com ja hem dit varies vegades, era un fervent republicà radical no deixà sempre de tenir molta simpatia per els militants de la C.N.T. en tot i aquella "carallada" que havia fet d'anar a fer d'esquirol al diari "La Publicitat" de Barcelona. I tant fou així que, a primers de l'any 1923, fundà "EL DIARI DE BADALONA", i arran d'una rebufada del terrorisme que tornaren a iniciar els elements del Sindicat Lliure i per l'assassinat de l'empleat de Banca Gual, en Joaquim Estrany inicià una campanya contra els pistolers d'aquells sindicats i contra els "senyors" que els emparaven i que li valgué de que fos amenaçat de mort i varies vegades. Aquesta nova actitud del "Pare Cropsis" ni valgué la nostra estima i de bell nou.

Cal que diem, també, i una vegada "EL DIARI DE BADALONA" desaparegué de la circulació i ja en plena Dictadura d'en Primo de Rivera, conspira força contra ella i sempre sota la disciplina del "Partido Republicano Radical". Una vegada proclamada la II República espanyola col·laborà en alguns periòdics republicans. I quasi sempre, amb la seva ploma ben acerada, combatia molt a la gent de la "Lliga Regionalista". Com, igualment, els de "l'Esquerra Republicana de Catalunya" el que li va valgué moltes i moltes crítiques i forces enemistats a la població badalonina.

Amb tot això és produí l'aixecament feixista del 18 de juliol del 1936; i, com a conseqüència d'ell, sorgiren els "incontrolats", els "reglements de comptes", els que devien diners i no els volien pagar, els que els havien "birlat" la dona i aprofitaren l'ensulsiada en que és vivia per venjar-se de l'ofensa de que havien estat objecte assassinant a "mansalva" i d'altres, encara, per a "liquidar" ofenses rebudes per escrits publicats a la premsa. I de totes coses el "Pare Cropsis" també en pagà les conseqüències i ben fortament puix que un bon dia, a la nit, és presentaren a casa seva tres o quatre homes armats i amb la intenció d'emportar-se al patró de la casa. L'Estrany pogué saltar pels terrats i anà amagar-se a casa d'uns veïns amics. Els "escopeters" regiraren tota la casa com si fossin uns miserables lladregots. Davant del fet de que no el trobaren comunicaren a la família que el dia següent, i també a la nit.

A l'endemà el matí el germà de l'Estrany és presentà al Comitè de Salut Pública explicant-lis el que havia succeït a casa seva la nit abans.

Els components de l'esmentat Comitè designaren a n'en Pere Cané, a en Josep Mires, Antonio Blanco, Ramón Junqueres i a mi, perquè a la nit següent anéssim a passar-la a casa del "Pare Crospi" i a esperar els segrestadors. I en efecte, a la matinada és tornaren a presentar els que volien assassinar-lo. Quina no fou llur sorpresa al veure la nostra presencia en aquella casa. Sortiren esperitats i amb un cotxe que els esperava abandonaren les seves intencions.... Després, i mentres durà la guerra civil, mai més tornaren a molestar el "Pare Cropsis".

Una vegada finalitzada aquella cruenta matança, iniciada pels franquistes, no sabem quina fou l'actuació que tingué en Joaquim Estrany. Com no sabem, tampoc, si és decantà o no del costat dels feixistes. Nomès sabem d'un cas que, durant uns mesos, tingué amagat a casa seva a un militant de la C.N.T.